

Pervous Ruotsissa

Juha-Heikki Tihinen

Queersverige on johdannosta ja 15 artikkelista koostuva teos, jonka päätoimittaja antropologian professori Don Kulick (s. 13) määrittelee teoksen suunnatuksi niille, jotka eivät ole kiinnostuneita liiasta teoreettisuudesta ja kaihtavat myös poststrukturalismia ja sen subjektianalyysia. Teos onnistuu välttämään liiallista teoretisointia jopa niin tarmokkaasti, että queer-teorian kompleksisuus ja polymorfisuus katoavat välillä kokonaan.

Teoksen artikkelien aiheet vaihtelevat norrlantilaisten sinkkumiehien elämästä urheiluun ja iskelmistä lesbovanhemmuuteen Ruotsissa ja Irlannissa. Kirjoittajat ovat pääasiassa humanisteja ja sukupuolentutkijoita, mutta joukossa on myös yksi kasvatustieteilijä. Artikkelit ovat selkeästi kirjoitettuja, mutta useimpien teoreettinen osuus jää liian vähäiseksi, sillä nähdäkseni esimerkiksi termi heteronormatiivisuus vaatisi purkamista ja käsitteen määrittelyä, jos sitä käytetään. On myönnettävä, että teoreettisia termejä voidaan käyttää (ja käytetään) ilman suurempaa pohdiskelua myös tieteellisissä yhteyksissä, mutta se ei ehkä ole kovin elegantti ratkaisu.

Teoksen nimessä esiintyvä Ruotsi määrittää artikkelien suuntautumista, ja ne analysoivatkin lähinnä ruotsalaista yhteiskuntaa. Tätä ei voi summata ainoastaan sisäsiittoi-

suudeksi, mutta välillä suomalaista lukijaa voi huvittaa tai jopa ärsyttääkin teoksen kansankotimainen eetos, joka korostuu erityisesti silloin, kun teoreettinen viitekehys jää ohueksi. Toisaalta Ruotsin tilanteen analyysi esimerkiksi Mark Grahamin artikkelissa ”Den heterosexuella tragedin: Om myter och heterosexuella misslyckanden i massmedia” (s. 153) esiintyvät huomiot siitä, miten Judith Butlerin analyysit homofobiasta ja heteronormatiivisuudesta perustuvat amerikkalaisen yhteiskunnan kokemuksiin, ovat kiinnostavia ja herättävät ajatuksia. Grahamin mukaan ruotsalaisessa yhteiskunnassa homoseksuaalisuus ei näyttyädy samalla tavoin heteroseksuaalisuuden vastakohtana kuin muualla, esimerkiksi Yhdysvalloissa. Grahamin huomio ei sinällään ole erityisen uusi, mutta tässä ajassa elävä eetos tuppaa usein häivyttämään kansallisia ja paikallisia kulttuurieroja tavalla, joka ei ole sensitiivinen ei-ylikansallisille ajattelu- ja kokemistavoille.

Kulickin oma artikkeli ”400 000 perversa svenskar” on teoksen parasta antia. Kirjoittaja analysoi niitä diskursseja, jotka ovat muuttaneet seksiä ostavien ruotsalais-miehet perversseiksi. Kulickin foucault’lainen analyysi kertoo hyvin sen, miten seksinostajien lapsuus, persoonallisuus ja elämänhistoria on asetettu analyysiin, jotta saataisiin selville, miksi juuri näistä henkilöistä tuli seksin ostajia.

SQS
01/07

115

Pervo-
silmäys
Arvostelut

Juha-Heikki
Tihinen

Kulickin analyysi havainnollistaa sitä, miten luokittelevat diskurssit määrittelevät yksilöitä ja tekevät hänestä vallan tuottaman subjektin, jolla on tietynlainen persoonallisuus.

Kulickin ja Grahamin ohella mielenkiintoisin artikkeli on Tiina Rosenbergin ”Schlager, känslor och svensk homokultur”, jossa tarkastellaan iskelmän ja sentimentaalisuuden suhdetta homoseksuaalisuuteen. Rosenbergin mukaan sentimentaalisuuden ja ei-heteroseksuaalisuuden välinen suhde on yhteen kietoutuva vyyhti, jossa normatiiviset käsitykset ”oikeasta” seksuaalisuudesta ja ”oikeasta” taiteesta tai estetiikasta noudattelevat samankaltaista logiikkaa. Rosenbergin artikkeli on yhdessä Pia Laskarin kolonialismin naisruumis-käsityksiä sivuavan artikkelin ”Abnorma kroppar och europeisk heterosexualitet I kolonialismens kölvatten” ohella myös harvoja teosta löytyviä kirjoituksia, jotka analysoivat pidempää historiallista jatkumoa. Historiallisen analyysin ja ruotsalaisen yhteiskunnan eristäytymisen muusta maailmasta heikentävät teoksen käyttökelpoisuutta, vaikka esimerkiksi Jens Rydströmin perusteellinen analyysi rekisteröidyn parisuhteen asemasta Pohjoismaissa, nostaa muita Pohjoismaita Ruotsin tilanteen rinnalle tavalla, joka avartaa kirjan luomia näkymiä.

Teoksen keskeisimmäksi ongelmaksi nousee se, että queer-teoria katoaa usein näkymättömiin, jolloin tulkinnat alkavat muistuttaa glbt-liberaation teesejä, joiden vastustaminen on kuitenkin ollut queer-teoreetikkojen ja aktivistien pääteemoja jo pitkään. Teosta voidaan käyttää oppimate-

riaalina, mutta se vaatii tuekseen myös queer-tutkimuksen klassikkotekstejä, sillä muuten queer-tutkimus välittyy liian kansankotimaisena konsensuksena, mitä en pitäisi queer-tutkimuksen keskeisimpänä antina tieteelliseen keskusteluun.

Queersverige 2005. Toim. Don **Kulick**. Stockholm: Natur och Kultur, 459 s.

SQS
01/07

116

Pervo-
silmäys
Arvostelut

Juha-Heikki
Tihinen